

Petr Fabian

Hrady a zříceniny v Čechách

**Kompletní přehled zchovalých hradů,
hradů přestavěných na zámky
a zřícenin hradů na území Čech**

Praha 2022

NAKLADATELSTVÍ

Kniha vychází ve spolupráci s webem www.hrady-zriceniny.cz.

Fotografie na obálce: Hazlov (titulní foto), Kostomlaty (vlevo dole), Ledeč nad Sázavou (vpravo dole), Kamýk (zadní strana)

Copyright © Petr Fabian, 2022

Photos © Petr Fabian, 2022

Maps © Seznam.cz, a.s., 2022

© Nakladatelství PLOT, 2022

ISBN 978-80-7428-423-6

Úvodem

Knížka, kterou otvíráte, je průvodcem po hradech a jejich zříceninách na území Čech. Jde o průvodce turistického, jehož cílem je podat základní informace o každém z představených objektů tak, jak mohou být užitečné začínajícímu i pokročilejšímu zájemci o hrady a jejich krásy. Historický vývoj je proto shrnut jen stručně (podrobnější popisy lze nalézt např. v literatuře uvedené na konci) a důraz je kladen na informace, které se hodí při plánování cest a výletů – tak, jak bych si je přál mít v době, kdy jsem se rozhodoval, kam a kdy se vydat, nebo jak které místo najít, pokud k němu nevede značená cesta.

Průvodce vychází z cest po hradech a zříceninách, kterým se věnuji od druhé poloviny 90. let 20. století, systematicky zejména po roce 2010, a během nichž se pokouším projít a ve fotografiích zachytit současný stav všech objektů u nás, které jsou pokládány za hrad nebo jeho pozůstatek, včetně míst téměř nebo zcela zaniklých. Ta poslední ale v této knížce nehledejte; jejím záměrem je představit, pokud možno v úplnosti, všechny objekty v Čechách, které mají i v současnosti charakter zachovalého hradu, hradu přestavěného na zámek nebo jinak upraveného, zříceniny hradu (s aspoň malými souvislými zbytky zdiva) nebo významného skalního hradu. Zařazeno je 373 takových míst, ležících na historickém území Čech; z okresů, jejichž část spadá do Čech a část na Moravu, je v tomto průvodci zpracována jen česká část a na moravskou dojde v chystaném druhém díle – Hrady a zříceniny na Moravě a ve Slezsku. Důvodem rozdělení do dvou svazků je především to, aby knížka zůstala použitelná i jako „průvodce do kapsy“ na cestách. Zařazeny jsou samozřejmě i ty oblasti, které po určitou dobu (včetně té, kdy zde byly stavěny hrady) součástí Čech nebyly, ale dnes k nim patří (Chebsko, Sušicko, Vitorazsko). Objekty byly vybrány výhradně na základě výše uvedených kritérií a bez ohledu na aktuální míru turistické nebo jiné atraktivity – jsou tu proto i hrady, které byly přeměněny na sýpku, pivovar, školu, bytový dům nebo třeba soukromé sídlo obhnané vysokou zdí, u něž může ostraha hlídat i pohledy z ulice.

Každý pokus o úplný přehled památek určitého druhu, jako v tomto případě hradů a zřícenin, je nutně dobrodružstvím s rizikem, že některá místa budou poučenému čtenáři s hlubším zájmem o danou problematiku (zde středověkých opevněných sídel) chybět. Do průvodce

jsem nezařazoval objekty, které jsou někdy označovány jako hrad, ale literatura je obvykle pokládá za tvrže (např. Buzice, Hradenín, Tuchořaz, Zbraslavice aj.), přestože hranice mezi hradem a tvrzí neexistuje a mnohá taková místa jsou i turisticky a fotograficky nesmírně atraktivní – jim snad bude věnován obdobný průvodce v budoucnosti. Stejně tak nejsou zařazeny zříceniny jiných památek, ani hrady, z nichž se zachovaly jen minimální nadpovrchové zbytky zdiva – ani hranici mezi zříceninou hradu a převážně reliéfními pozůstatky po hradu ale nelze vést zcela přesně. Na druhou stranu i u některých uvedených zřícenin riskuji, že zejména v případě návštěvy ve vegetačním období bude mít čtenář neodvratný pocit, že byl oklamán – dochované fragmenty zdiva mohou být z velké části nebo zcela skryty bujnou vegetací. I proto u mnoha míst uvádím, že návštěvu lze doporučit a vstup je „volný“ především v době vegetačního klidu – ideálním obdobím na takové cesty je první polovina jara (zhruba do 20. dubna), kdy jsou stromy ještě většinou bez listů a propouští dostatek světla, v němž lze reliéfy hradů a jejich pozůstatky vnímat mnohem plastičtěji než později v tzv. hlavní turistické sezóně. Zároveň už je na jaře delší den (a tedy doba světla), tepleji než v zimě, méně často mlhy nebo nízká oblačnost... Podobně příznivým obdobím je pak i konec roku (zhruba od poloviny října), kdy ale dny s dobrým světlem bývají vzácnější. Nejen to ale každý, kdo se vydá na cesty, brzy zjistí sám, jako se to stalo mně – na mnoho míst se prostě vyplatí vyrazit jindy než v létě, a to nejen z uvedených důvodů.

Všechna místa jsem během svých cest po hradech prošel, většinou opakovaně, a uváděné informace tak vycházejí z velké části z vlastních zkušeností (přístupnost, doprava k místu apod.). Jedinou výjimkou je nepřístupná zřícenina hradu Jivno, pro úplnost rovněž uvedená, ale nezastoupená fotografií. Zároveň však jde o informace, které se mohou v čase rychle měnit, což ostatně dokládají i případy objektů, které bývaly volně přístupné, a kdysi jsem tak jimi prošel, ale v současnosti jsou přístupné omezeně nebo vůbec, jak v knížce také uvádím (Dobronice, Dražice, Střela aj.). Společně s redakcí budeme vděční za všechny aktualizace a podněty, které od čtenářů dostaneme – prosíme o jejich zaslání na email p.fabian@seznam.cz, aby mohly být do případných budoucích vydání tohoto nebo podobného průvodce zahrnuty a text příslušně aktualizován.

V případě zámků jsou zařazeny pouze objekty, které vznikly přestavbou středověkého hradu, případně na jeho místě; uváděny proto nejsou zámky vzniklé přestavbou tvrže, i když mnohé z nich jsou skutečné architektonické perly. Ze skalních hradů jsou zařazeny ty nejpodstatnější a nejatraktivnější, často obsahující i velké pozůstatky zdiva (Sloup, Valečov, Vranov aj.), a pokládáné proto někdy i za zříceniny. Mnoho objektů, které jsou označeny jako „zřícenina hradu“ např. na mapy.cz, ale v knížce není, protože nadpovrchové zbytky zdiva jsou u nich zcela minimální, případně žádné, a označení za zříceninu je tak spíše matoucí.

V rámci jednotlivých krajů jsou objekty řazeny abecedně; v případech, kdy se běžně vyskytují různá pojmenování (např. Starý Stránov – Hrádek u Krnska, Helfenburk – Hrádek u Úštěku, Hrad v Královské oboře – Místodržitelství letohrádek aj.), jsem se snažil držet toho, se kterým jsem se setkal častěji, nebo které se spíše vztahuje k období původního středověkého sídla. Hrady, u nichž je české i z němčiny odvozené označení podobně rozšířené (Krasíkov – Švamberk, Ostroh – Seeberg, Skalná – Vildštejn, Horní Hrad – Hauenštejn, Osek – Rýzmburk, Dívčí Kámen – Maidštejn, Kuklov – Kuglvajt, Pomezí – Markl, Poběžovice – Ronšperk, Stráž pod Ralskem – Vartenberk a další), jsou řazeny podle českého názvu, s výjimkou případů, kdy naopak původní německé jméno umožňuje snadné odlišení od jiného místa (Fredevald – Pustý zámek, Karlshaus – Hrádek, Neuberg – Podhradí, Šarfenštejn – Ostrý).

Pokud jde o uváděné informace: v položce **PŘÍSTUP** je popsáno, jak se k místu dostat; pokud tam vedou značené cesty nebo se objekt nachází na jasném místě (např. ve městě), je záznam stručný, zatímco v případech neznačených cest je popsána jedna nebo více variant přístupu podrobněji, obvykle tak, jak jsem se na místo dostal sám. **VSTUP** uvádí přístupnost, případně kde lze zjistit otevírací dobu apod. – tyto informace se pochopitelně mohou v čase měnit a za všechna upozornění na omyly a zastaralé údaje budu společně s redakcí vděčný. **ZELENÉ** podbarvení = volný přístup do většiny areálu (včetně případů, kdy se může v sezóně vybírat vstupné, ale areál se neuzavírá), **ŽLUTÉ** = v otevírací době, **ČERVENÉ** = příležitostně, po domluvě, případně v současné době dočasně uzavřeno kvůli rekonstrukci, ale předpokládá se zpřístupnění, **ČERNÉ** = objekt je trvale nepřístupný (ale často si ho lze prohlédnout aspoň zvenčí). **VLAK** a **BUS** je nejbližší

zastávka vlaku, resp. autobusu, v případě velkých měst **MHD**, včetně vzdálenosti od objektu. **AUTO-P** uvádí polohu nejbližšího použitelného parkoviště (pokud je relevantní), jde-li o parkoviště placené, mělo by to být rovněž uvedeno poznámkou v závorce. **AUTO** naproti tomu zmiňuje možnosti parkování (lépe řečeno krátkodobého odstavení auta), případně obtíže při jeho hledání, podle nejlepší paměti, pokud oficiální parkoviště není v rozumné blízkosti. Ne na všech místech jsem ale byl motorizovaně a v té souvislosti je dobré připomenout, že pomalejší cestování s využíváním hromadné dopravy, kdy je obvykle potřeba k danému cíli dojet z určité vzdálenosti, může vést k mnohem intenzivnějším zážitkům, mezi něž patří i pohledy z dálky na ty hrady, které tvoří dominantu krajiny (Andělská Hora, Házmburk, Trosky aj.). Konečně položka **OKOLÍ** uvádí blízká místa v knížce zařazená s odkazem na stranu, kde lze informace k nim nalistovat, a vzdálenost vzdušnou čarou. Všechny fotografie až na dvě výjimky jsou z období 2011–2022.

Do úvodní poznámky patří také připomenutí, že návštěva většiny uvedených hradů a jejich pozůstatků je „na vlastní nebezpečí“, a třebaže to může znít jako klišé, mnohé zříceniny nebo skalní hrady skutečně obsahují místa, na nichž je dobré dbát zvýšené obezřetnosti, a to zejména při návštěvě s dětmi. Na svých cestách jsem se setkal i se vzkazy psanými dětskou rukou – dávejte větší pozor než já, hrál jsem si na kraji skály a uklouzla mi noha – měl jsem velké štěstí, že jsem pád přežil. Jinde lze bohužel najít i památničky na události, které podobně šťastně neskončily. Některá místa také mohou být špatně přístupná kvůli náročnému terénu, zejména v kombinaci s nepříznivým počasím (po dešti, za sněhu/ledu apod.). Vždy se proto vyplatí vyhodnocovat i další informace. V neposlední řadě také uvádím, že mnohé hrady a zříceniny se počátku 21. století dočkaly ve stavu, kdy jejich destrukce rychle pokračuje a jsou na seznamech kriticky ohrožených památek, případně by na nich být měly – některé případy jsou zmíněny. Co největší míra ohleduplnosti k těmto němým svědkům minulosti by měla být při každé návštěvě samozřejmostí. Rád bych zároveň vyjádřil obdiv všem, kdo je pomáhají zachraňovat pro budoucí generace – mezi zvlášť pozoruhodné počiny z poslední doby patří Červená Řečice, Hartenberk, Libá, Soběslav, Škvorec, Vízmburk a další místa.

Jak už bylo naznačeno v textu výše: hrady si zaslouží objevování i mimo hlavní turistickou sezónu, mimo obvyklé denní a roční doby,

a spolu s redakcí věřím, že i tento průvodce může přispět k tomu, že některý z čtenářů najde na hradech a při cestách na ně podobná místa „stranou hlavních cest“ a podobně intenzivní zážitky jako autor těchto řádků. Západu Slunce na zimních Kostomlatech, námraze na stromech i zdech Ralska pokrytých nápisy azbukou, nočnímu ohni na Kamenickém hradě nebo setkání se stádem muflonů na Týřově se prostě návštěva Karlštejna nebo Pražského hradu nemůže ničím přiblížit – a to i kdyby u vstupu zrovna nebyly kontroly pomocí bezpečnostních ráků, i kdyby se daným místem dalo procházet mimo davy, i kdyby v bezprostředním okolí byla další lákadla, atrakce a rozptýlení.

Svou cestu nejen na hrady si každý musí hledat sám, a kus z ní se odehrává také v nitru.

Petr Fabian
www.hrady-zriceniny.cz

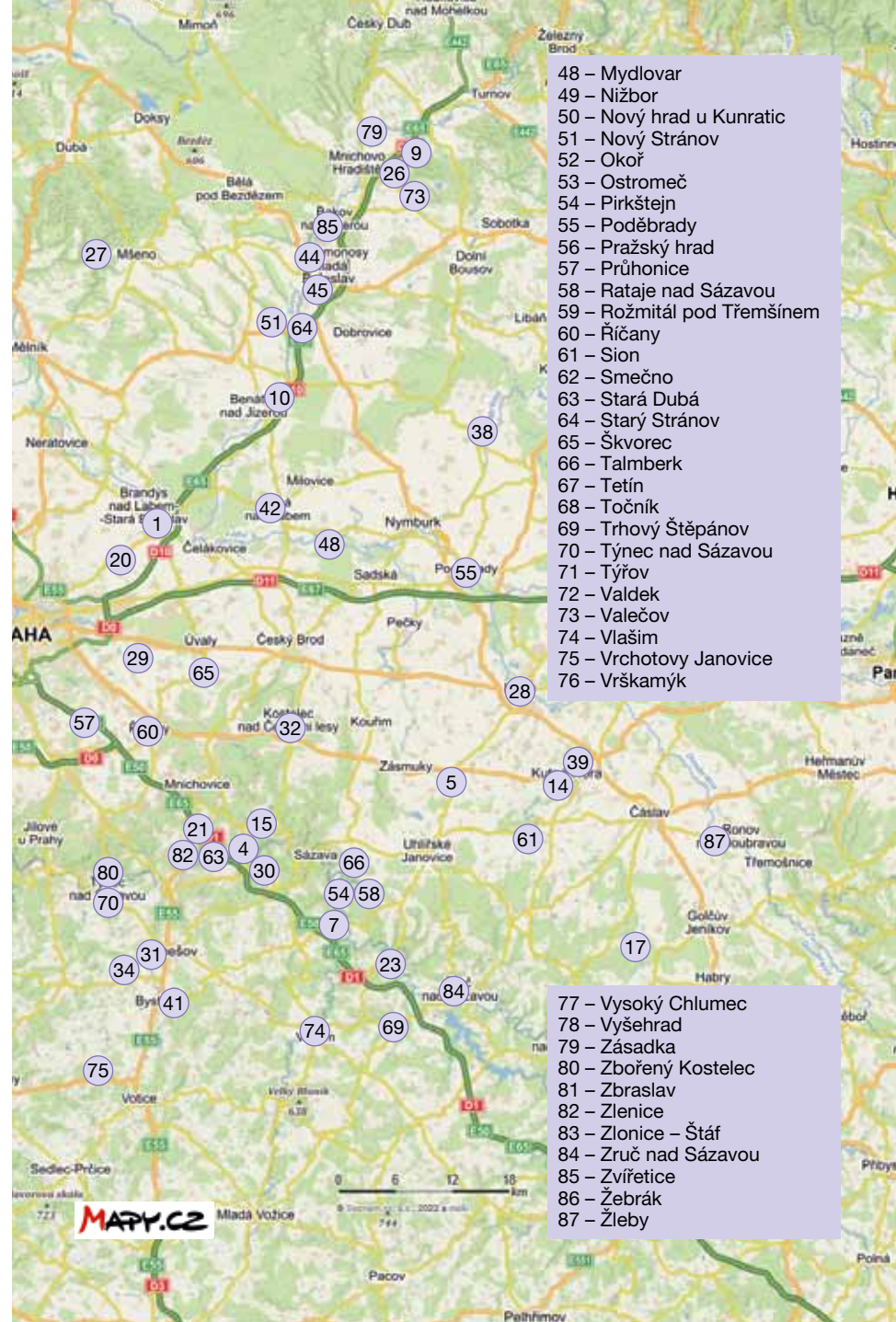
Středočeský kraj a Praha

- 01 – Brandýs nad Labem
- 02 – Březnice
- 03 – Buštěhrad
- 04 – Čejchanov
- 05 – Červený Hrádek – Poděhusy
- 06 – Červený Hrádek u Sedčian
- 07 – Český Sternberk
- 08 – Dobříš – Vargač
- 09 – Drábské světničky
- 10 – Dražice
- 11 – Džbán
- 12 – Hořovice – Starý zámek
- 13 – Hrad v Královské oboře
- 14 – Hrádek v Kutné Hoře
- 15 – Hradové Střímelice
- 16 – Hrochův Hrádek
- 17 – Chlum
- 18 – Chvatěruby
- 19 – Jenčov
- 20 – Jenštejn
- 21 – Ježov
- 22 – Jívno
- 23 – Kácov – Starý hrad
- 24 – Karlík
- 25 – Karlštejn
- 26 – Klamorna

- 27 – Kokořín
- 28 – Kolín
- 29 – Koloděje
- 30 – Komorní Hrádek
- 31 – Konopiště
- 32 – Kostelec nad Černými lesy
- 33 – Koží Hřbet
- 34 – Kožlí
- 35 – Krakovec
- 36 – Králův Dvůr
- 37 – Křivoklát
- 38 – Kuncberk
- 39 – Kutná Hora – Vlašský Dvůr
- 40 – Liběhrad
- 41 – Líšno
- 42 – Lysá nad Labem
- 43 – Mělník
- 44 – Michalovice
- 45 – Mladá Boleslav
- 46 – Mníšek pod Brdy
- 47 – Mšec – Kornhaus

- 48 – Mydlovar
- 49 – Nižbor
- 50 – Nový hrad u Kunratic
- 51 – Nový Stránov
- 52 – Okoř
- 53 – Ostromeč
- 54 – Pirkštejn
- 55 – Poděbrady
- 56 – Pražský hrad
- 57 – Průhonice
- 58 – Rataje nad Sázavou
- 59 – Rožmitál pod Třemšínem
- 60 – Říčany
- 61 – Sion
- 62 – Smečno
- 63 – Stará Dubá
- 64 – Starý Stránov
- 65 – Škvorec
- 66 – Talmberk
- 67 – Tetín
- 68 – Točnick
- 69 – Trhový Štěpánov
- 70 – Týnec nad Sázavou
- 71 – Týřov
- 72 – Valdek
- 73 – Valečov
- 74 – Vlašim
- 75 – Vrchotovy Janovice
- 76 – Vrškamýk

- 77 – Vysoký Chlumec
- 78 – Vyšehrad
- 79 – Zásadka
- 80 – Zbořený Kostelec
- 81 – Zbraslav
- 82 – Zlenice
- 83 – Zlonice – Štáf
- 84 – Zruč nad Sázavou
- 85 – Zvířetice
- 86 – Žebrák
- 87 – Žleby

Brandýs nad Labem

GPS: 50.18725, 14.66622 ◦ **Nadm. v.:** 185 m
Charakter objektu: hrad přestavěný na zámek

Zámek vznikl přestavbou hradu na ostrožně nad Labem. K založení hradu došlo počátkem 14. stol., r. 1317 ho neúspěšně obléhala vojska Jana Lucemburského. Ve druhé polovině 15. stol. proběhla pozdně gotická přestavba a kolem poloviny 16. stol. byl přeměněn na renesanční zámek. Často zde pobývali habsburští panovníci, největšího rozkvětu dosáhl za Rudolfa II. na konci 16. stol. Romantické úpravy ve druhé polovině 19. stol. vtiskly zámku podobu blízkou dnešní. Patří mezi Národní kulturní památky ČR.

PŘÍSTUP ve městě

VSTUP v návštěvních hodinách, info na www.brandyszamek.cz

VLAK Brandýs nad Labem (1 km)

BUS Brandýs nad Labem, u soudu (300 m)

AUTO-P 50.18660, 14.66521 (placené) nebo jinde ve městě

OKOLÍ Jenštejn (s. 29) – 5 km, Lysá nad Labem (s. 51) – 12 km, Koloděje (s. 38) – 14 km, Škvorec (s. 74) – 16 km

Březnice

GPS: 49.55758, 13.95617 ◦ **Nadm. v.:** 470 m
Charakter objektu: hrad přestavěný na zámek

Hrad přestavěný na renesanční zámek ve městě. Vybudován byl u břehu řeky Skalice (Vlčavy) ve 13. stol., důležitou část jeho opevnění tvořila voda. Z nejstarší fáze hradu se dochovala vysoká obvodová hradba a zdivo paláce na severu a budovy na východě vnitřní zástavby, věž pochází z průběhu 14. stol. Částečně se zachovalo pozdně gotické vnější dělostřelecké opevnění z první poloviny 16. stol. Přestavba na zámek je datována do druhé poloviny 16. stol. Patří mezi Národní kulturní památky ČR.

PŘÍSTUP po červené nebo modré značce ve městě

VSTUP v návštěvních hodinách, info na www.zamek-breznice.cz, okolní park je volně přístupný

VLAK Březnice (850 m)

MHD Březnice, ÚNZ (450 m)

AUTO-P 49.55730, 13.95522 (omezená kapacita) nebo 49.55785, 13.95736

OKOLÍ Hrochův Hrádek (s. 25) – 4 km, Rožmítal pod Třemšínem (s. 68) – 8 km, Křikava (s. 116) – 9 km, Blatná (s. 101) – 16 km, Orlík nad Vltavou (s. 125) – 16 km

Buštěhrad

GPS: 50.15500, 14.18950 • **Nadm. v.:** 330 m

Charakter objektu: zřícenina hradu v novodobé zástavbě

Pozůstatky pozdně gotického hradu v zástavbě ve městě, západně od zámku. Původně zde stála tvrz ze 14. stol., přestavba na hrad opevněný několika baštami se uskutečnila kolem poloviny 15. stol. Ve druhé polovině 16. stol. proběhla přeměna v renesančním slohu, za třicetileté války r. 1632 byl hrad vypálen a do konce 17. stol. se změnil ve zříceninu. Pozůstatky hradu se dochovaly v zástavbě domů, které zde vznikly ve druhé polovině 17. stol. a ve století následujícím.

PŘÍSTUP ve městě západně od zámku, v prostoru mezi ulicemi Hradní a Starý hrad, na pozůstatky hradu upozorňují informační tabulky na domech

VSTUP volný, části hradu jsou však součástí soukromé zástavby

VLAK Kladno-Vrapice (4,7 km)

BUS Buštěhrad (100 m)

AUTO místo je třeba hledat ve městě, např. 50.15412, 14.18972 nebo u zámku

OKOLÍ Okoř (s. 61) – 5 km, Smečno (s. 71) – 12 km, Liběhrad (s. 49) – 14 km, Chvatěruby (s. 27) – 14 km

Čejchanov – Čejchanův hrádek

GPS: 49.86873, 14.79429 • **Nadm. v.:** 330 m

Charakter objektu: zřícenina hradu

Zřícenina hradu nad levým břehem Sázavy u Komorního Hrádku. Nejstarší zmínka pochází z r. 1318, na počátku 15. stol. byl jako sídlo loupežného rytíře dobyt zemským vojskem a následně zbořen. Nový hrad musel být vystavěn na jiném místě, nástupcem Čejchanova se tak stal sousední Komorní Hrádek. Dochovaly se zbytky zdiva v prostoru předhradí a dobře patrný reliéf jádra.

PŘÍSTUP z Komorního Hrádku po silnici na západní kraj obce, zde pěšinou podél plotu asi 300 m, pod úpravnu vody doprava přes potok na hrad; v literatuře popisovaná cesta podél zámekové zdi není možná, celý areál Komorního Hrádku je vojenským objektem

VSTUP volný, zejména v době vegetačního klidu

VLAK Hvězdonice (1,8 km)

BUS Chocerady, Komorní Hrádek (600 m)

AUTO omezené možnosti, v obci je zákaz zastavení; auto lze nechat u silnice na JZ okraji obce

OKOLÍ Komorní Hrádek (s. 39) – 300 m, Stará Dubá (s. 72) – 3 km

Červený Hrádek – Poděhusy

GPS: 49.94361, 15.09728 ◦ **Nadm. v.:** 350 m

Charakter objektu: zámek na místě zaniklého hradu

Zámek v místech zaniklého hradu na návrší nad Bečvárkou nedaleko Záspek. Panské sídlo bylo založeno zřejmě na konci 13. stol., prvně je o něm zmínka r. 1338; označováno bylo tehdy jako tvrz, ale v pramenech se vyskytuje i „hrad“ (r. 1377) a „hrádek“ (r. 1498). R. 1564, už přebudovaný na renesanční zámek, byl podle popisu opevněn valy a příkopy a vybaven padacím mostem. Po r. 1681 přestal být obýván, kolem poloviny 18. stol. byl na jeho místě vystavěn barokní zámeček a stopy středověké zástavby v průběhu staletí zanikly. V sousedství stojí pozoruhodná barokní sýpka.

PŘÍSTUP v obci

VSTUP zámecká zahrada je volně přístupná v denní době, jinak příležitostně (Domov Na Hrádku), zámek je částečně viditelný i ze silnice

VLAK Drahobudice (3,6 km)

BUS Bečváry, Červený Hrádek (400 m)

AUTO místo je třeba hledat v obci

OKOLÍ Sion (s. 70) – 10 km, Kolín (s. 37) – 12 km, Hrádek v Kutné Hoře (s. 23) – 12 km

Červený Hrádek u Sedlčan

GPS: 49.65894, 14.45333 ◦ **Nadm. v.:** 370 m

Charakter objektu: hrad přestavěný na zámek

Hrad (označovaný i jako tvrz) přestavěný na zámek v obci u Sedlčan. Nejstarší zmínka o vsi (Hrádku) pochází z r. 1285, snad už v té době existoval i hrad. Velká obytná věž, později srostlá s palácem, pochází zřejmě ze 14. stol. Označení Červený Hrádek se objevuje až r. 1508, r. 1670 zámek vyhořel a následně došlo k jeho částečné obnově. V období romantismu byl před polovinou 19. stol. pseudogoticky přestavěn a do současné podoby upraven v letech 1894–96. Po znárodnění r. 1948 prostory využívalo muzeum a archiv, po r. 1989 došlo k navrácení původním majitelům.

PŘÍSTUP po modré značce v obci

VSTUP pro veřejnost uzavřeno (soukromý majetek), přístupný je pouze park v okolí, výhledy na hrad se otvírají zejména v době vegetačního klidu

VLAK Sedlčany (1,7 km)

BUS Sedlčany, Červený Hrádek (370 m)

AUTO omezené možnosti, místo je třeba hledat v obci, např. poblíž 49.65760, 14.45242

OKOLÍ Vysoký Chlumeč (s. 86) – 6 km, Kozí Hřbet (s. 42) – 8 km, Vrchotovy Janovice (s. 84) – 9 km, Ostromeč (s. 62) – 10 km

Český Šternberk

GPS: 49.80911, 14.92647 ◦ **Nadm. v.:** 355 m

Charakter objektu: hrad

Mohutný hrad na úzkém klesajícím hřebeni nad Sázavou. Založil ho před r. 1241 Zdeslav z Divišova a jeho potomci, kteří se po hradě psali, ho drží i v současnosti. R. 1467 byl obléhán, dobyt a poškozen vojsky Jiřího z Poděbrad, na přelomu 15. a 16. stol. rozšířen, po třicetileté válce proběhla přestavba interiérů. Dnešní úprava pochází z konce 18. stol. s následnými menšími zásahy. Po dobytí r. 1467 vznikla předsunutá bašta s mohutným břitem, obehnaná vnějším ohrazením a příkopem. Hrad je vyhledávanou filmovou kulisou (např. Arabela, Anděl Páně). Patří mezi Národní kulturní památky ČR.

PŘÍSTUP k hradu vedou značené cesty z různých směrů

VSTUP v návštěvních hodinách, info na www.hradceskysternberk.cz; k hradu zvenčí a k předsunuté baště vstup volný

VLAK Č. Šternberk zast. (600 m)

BUS Český Šternberk (270 m)

AUTO-P 49.80769, 14.92413 (placené); 49.80993, 14.92794

OKOLÍ Pirkštejn (s. 63) – 4 km, Rataje nad Sázavou (s. 67) – 4 km, Talmberk (s. 75) – 7 km, Kácov (s. 32) – 7 km

Dobříš – Vargač

GPS: 49.78164, 14.18159 ◦ **Nadm. v.:** 370 m

Charakter objektu: přestavěný hrad, zámek

Hospodářsky využitý a nepřístupný hrad na ostrožně ve městě, nad Huťským rybníkem. Založen byl ve 14. stol., až do husitských válek zůstal královským majetkem; od počátku 15. stol. se majitelé rychle střídali. R. 1720 vyhořel a na konci 18. stol. byl přeměněn v sýpku, poté už se vzhled stavby výrazněji nezměnil. Od r. 2018 je nabízen k prodeji. Nedaleko původního hradu se nachází zámek z 18. stol.

PŘÍSTUP ve městě, uličkou Na Vargači

VSTUP pro veřejnost uzavřeno; do pozůstatku hradního příkopu a zčásti zvenčí k hradu lze přijít cestou kolem hřbitova (u ní je rovněž umístěna informační tabule), objekt je dobře viditelný (zejména v době vegetačního klidu) z francouzské zahrady u zámku, případně z břehu Huťského rybní-

ka v anglickém parku (přístupném celoročně v denních hodinách)

VLAK Dobříš (1,7 km)

BUS Dobříš, nám. (1,2 km)

AUTO-P 49.78377, 14.18125 nebo jinde ve městě

OKOLÍ Mníšek pod Brdy (s. 55) – 11 km, Vrškamýk (s. 85) – 16 km, Ostromeč (s. 62) – 17 km

Žumberk

GPS: 49.87144, 15.85678 ◉ **Nadm. v.:** 360 m

Charakter objektu: zřícenina hradu

Rozsáhlé zříceniny hradu na ostrožně v obci na Chrudimsku. Založen byl zřejmě na přelomu 13. a 14. stol., prvně se připomíná v přídomku r. 1318, výslovně až r. 1487. Kolem r. 1590 došlo k renesanční přestavbě, která poznamenala hlavně podobu paláce. Na počátku 18. stol. zůstal hrad opuštěn a začal se měnit ve zříceninu, jako pustý se uvádí v tereziánském katastru r. 1757. Až do r. 1770 zde však žil vrchnostenský lékař. Dochovaly se mohutné zříceniny hradeb a paláce.

PŘÍSTUP po odbočce z modré značky

VSTUP volný

VLAK Zaječice (5,4 km)

BUS Žumberk, nám. (200 m)

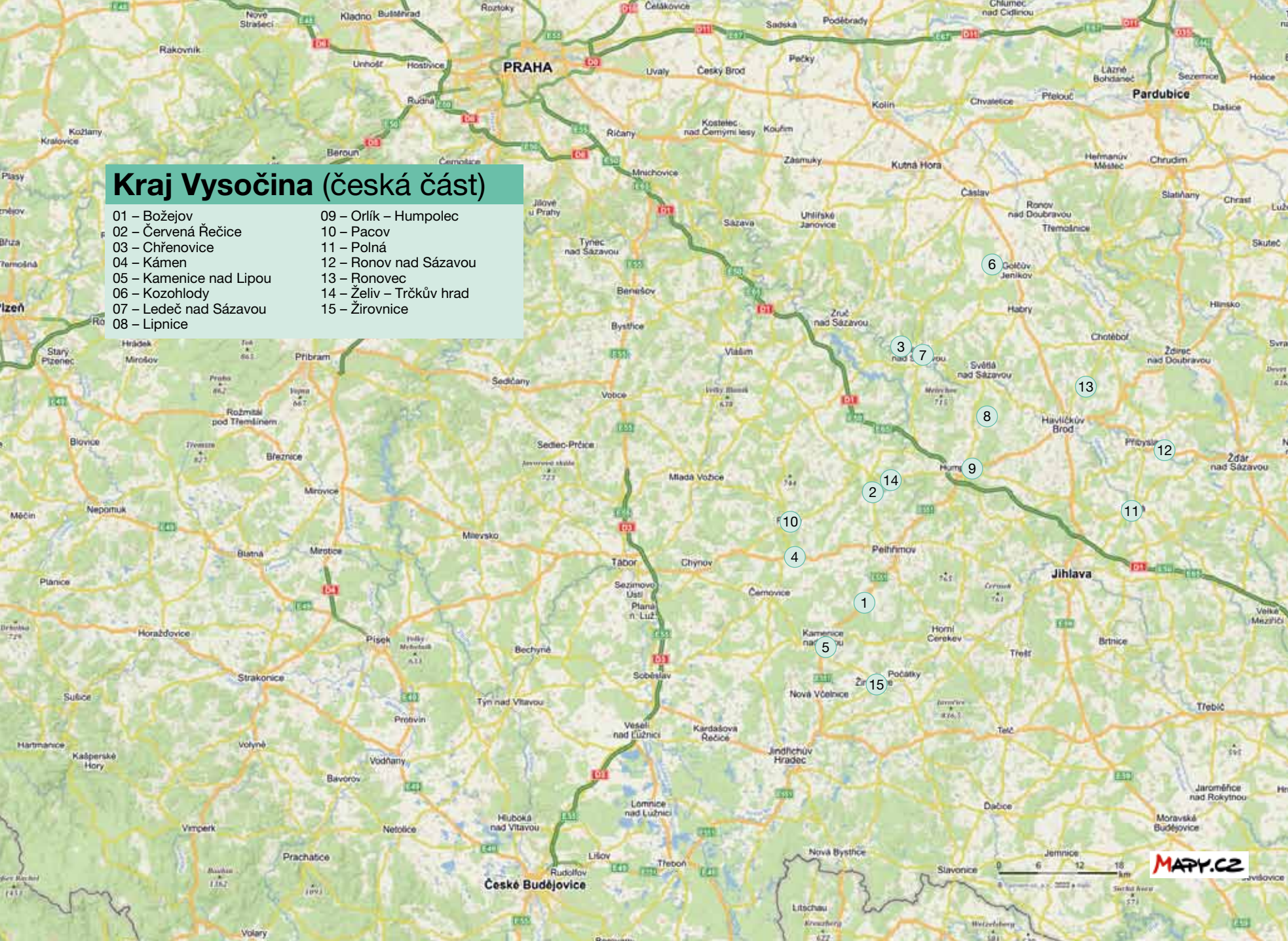
AUTO-P 49.87279, 15.85749 (u kostela)

OKOLÍ Strádov (s. 382) – 3 km,
Rabštejnec (s. 380) – 8 km, Ko-
šumberk (s. 371) – 13 km,
Rychmburk (s. 381) – 14 km,
Vildštejn (s. 384) – 15 km

Kraj Vysočina (česká část)

01 – Božejov	09 – Orlík – Humpolec
02 – Červená Řečice	10 – Pacov
03 – Chřenovice	11 – Polná
04 – Kámen	12 – Ronov nad Sázavou
05 – Kamenice nad Lipou	13 – Ronovec
06 – Kozohlody	14 – Želiv – Trčkův hrad
07 – Ledec nad Sázavou	15 – Žirovnice
08 – Lipnice	

Božejov

GPS: 49.36158, 15.15892 ◉ **Nadm. v.:** 595 m
Charakter objektu: hrad přestavěný na zámek

Zámek vzniklý přestavbou středověkého sídla v městečku na Pelhřimovsku. Původní vodní tvrz (později, snad po přestavbě v 15. stol., označovaná jako hrad) se poprvé uvádí krátce po polovině 14. stol., přeměna na renesanční zámek proběhla ve druhé polovině 16. stol. Na východním a západním průčelí zámku se dochovala psaníčková sgrafita, kamenná deska z r. 1567 připomíná Jana Leskovce. Objekt dnes slouží jako škola.

PŘÍSTUP v městečku, východně od náměstí

VSTUP interiéry pro veřejnost uzavřeny (škola), na nádvoří bylo možné volně přijít

VLAK Rynářec (8,5 km)

BUS Božejov (200 m)

AUTO místo je třeba hledat v obci, zastavit bývá možné i přímo u zámku

OKOLÍ Kamenice nad Lipou (s. 394) – 9 km, Žirovnice (s. 404) – 12 km, Kámen (s. 393) – 13 km, Červená Řečice (s. 391) – 17 km, Janštejn – 17 km

Červená Řečice

GPS: 49.51033, 15.17811 ◉ **Nadm. v.:** 450 m
Charakter objektu: přestavěný hrad

Původně gotický hrad, založený nejpozději v první polovině 14. stol., s charakteristickou štíhlou hláskou (u nás ojedinělou), která byla dostavěna dodatečně, ale patří k nejstarším částem. Do r. 1415 byl v majetku pražských biskupů a později arcibiskupů, do jejichž rukou se vrátil po Bílé hoře. Tou dobou už se jednalo o renesanční zámek (po r. 1560), který byl následně barokně upravován. I kvůli nedořešeným majetkovým otázkám dlouhá desetiletí chátral, r. 2013 byl znovu otevřen pro veřejnost. V současné době (2021) prochází rozsáhlou rekonstrukcí. Patří mezi Národní kulturní památky ČR.

PŘÍSTUP v městečku, k hradu vedou značené cesty z různých směrů

VSTUP zvenčí volný, jinak v návštěvních hodinách, info na www.cervenarecice.cz (v současnosti probíhá rekonstrukce)

VLAK Pelhřimov (14,2 km)

BUS Červená Řečice (100 m)

AUTO-P 49.51123, 15.17974 (náměstí)

OKOLÍ Želiv – Trčkův hrad (s. 403) – 3 km, Pacov (s. 399) – 13 km, Kámen (s. 393) – 15 km, Orlík – Humpolec (s. 398) – 15 km

Chřenovice

GPS: 49.70842, 15.23547 ◉ **Nadm. v.:** 375 m

Charakter objektu: zřícenina hradu

Zřícenina hradu na ostrožně nad pravým břehem Sázavy u Ledče nad Sázavou. Vybudován byl před r. 1289, k opuštění došlo v průběhu první poloviny 16. stol. a jako pustý se prvně uvádí r. 1545. Pozůstatky hradu byly částečně poškozeny při úpravě na taneční parket (dnes neexistující). Dochovalo se 20 metrů vysoké torzo válcové věže (bergfritu), zbytky zdiva hradeb a příkop. Zřícenina je soukromým majetkem, probíhají dílčí záchranné práce. Zajímavostí je zastávka vlaku přímo pod hradem, vzdálenost vzdušnou čarou méně než 50 m je zřejmě nejmenší u nás.

PŘÍSTUP po červené značce

VSTUP volný

VLAK Chřenovice-Podhradí (300 m)

BUS Kožlí, Sechov (2 km)

AUTO přímo pod hrad lze přijet silničkou od severu, příp. lze auto

nechat na opačném břehu Sázavy poblíž 49.70680, 15.23581

OKOLÍ Leděč nad Sázavou (s. 396) – 4 km, Zruč nad Sázavou (s. 93) – 10 km, Chlum (s. 26) – 13 km, Trhový Štěpánov (s. 78) – 16 km

Kámen

GPS: 49.42442, 15.01389 ◉ **Nadm. v.:** 600 m

Charakter objektu: hrad

Romanticky upravený hrad na výrazné žulové skále v obci nedaleko Pacova. V písemných zprávách je prvně zmíněn r. 1316, často střídal majitele. V letech 1640–77 byl přestavěn na barokní zámek a pseudogotické úpravy, které mu vtiskly podobu blízkou současné, proběhly v období 1860–70. Dnes zde sídlí muzeum jednostopých vozidel, hlavní prohlídkový okruh představuje způsob bydlení a životního stylu na panském sídle v 19. stol. a počátkem 20. stol.

PŘÍSTUP po červené značce v obci

VSTUP v návštěvních hodinách, info na www.hradkamen.cz

VLAK Leskovice (6 km)

BUS Kámen (100 m)

AUTO-P 49.42301, 15.01602 (v sezóně placené)

OKOLÍ Pacov (s. 399) – 6 km, Božejov (s. 390) – 13 km, Kamenice nad Lipou (s. 394) – 14 km, Chýnov (s. 111) – 15 km, Červená Řečice (s. 391) – 15 km

Kamenice nad Lipou

GPS: 49.30250, 15.07889 ◉ **Nadm. v.:** 560 m

Charakter objektu: hrad přestavěný na zámek

Hrad přestavěný na zámek ve městě mezi Jindřichovým Hradcem a Pelhřimovem. Založen byl ve 13. stol., přesnější doba vzniku není známa. Po r. 1583 proběhla přeměna na renesanční zámek, který po přestavbách v 18. stol. a první polovině 19. stol. získal podobu blízkou současné. Nejnápadnějším dochovaným pozůstatkem hradu je mohutná polookrouhlá pozdně gotická dělostřelecká bašta.

PŘÍSTUP ve městě

VSTUP v návštěvních hodinách, info na www.upm.cz/zamek-kamenice-nad-lipou/

VLAK Kamenice nad Lipou (1 km)

BUS Kamenice nad Lipou, u zámku (100 m)

AUTO-P 49.30251, 15.07772 (náměstí)

OKOLÍ Božejov (s. 390) – 9 km, Žirovnice (s. 404) – 10 km, Kámen (s. 393) – 14 km, Choustník (s. 110) – 17 km, Vítkův Hrádek (s. 144) – 18 km

Kozohlody – Hrádek u Podmok

GPS: 49.81794, 15.42625 ◉ **Nadm. v.:** 390 m

Charakter objektu: zřícenina hradu

Malé zbytky zdiva hradu na ostrožně nad potokem, v lese mezi Podmoky a Kozohlody. V písemných zprávách se nevyskytuje, podle archeologických nálezů je doba aktivní existence kladena na přelom 13. a 14. stol. Protože se na potoce pod hradem rýžovalo zlato, mohl sloužit jako opěrný bod tohoto podnikání. Zanikl požárem za neznámých okolností. Plocha hradu je dnes velmi výrazně poškozena amatérskými výkopy.

PŘÍSTUP z východního okraje Kozohlod lesní cestou podél potoka cca 700 m (na kraji lesa je směrový ukazatel)

VSTUP volný, zejména v době vegetačního klidu

VLAK Vlkaneč (3 km)

BUS Vlkaneč, Kozohlody (1,7 km)

AUTO lze nechat poblíž místa, kde vychází lesní cesta (49.81519, 15.41923)

OKOLÍ Chlum (s. 26) – 5 km, Žleby (s. 96) – 9 km, Lichnice (s. 374) – 13 km, Oheb (s. 378) – 16 km, Vildštejn (s. 384) – 16 km, Ledec nad Sázavou (s. 396) – 17 km

Ledeč nad Sázavou

GPS: 49.69658, 15.28064 • **Nadm. v.:** 375 m

Charakter objektu: přestavěný hrad

Hrad částečně přestavěný na zámek na ostrožně nad Sázavou. Dobou jeho vzniku mohla být už první polovina 13. stol., což ho řadí mezi nejstarší šlechtické hrady v Čechách. Výrazněji přestavěn byl ve druhé polovině 15. stol., přeměna na výstavný renesanční zámek proběhla v 16. stol., r. 1642 ještě vzniklo nové opevnění s baštami. Zámek poškodil požár r. 1879, část vnějšího opevnění zanikla r. 1903 při stavbě železnice, která okrajem areálu prochází. Hrad byl v nedávné době rekonstruován a jeho interiéry jsou z velké části zpřístupněny. Často se objevuje jako nezaměnitelná filmová kulisa (mj. Anděl Páně 2).

PŘÍSTUP ve městě

VSTUP v návštěvních hodinách, info na www.hrad-ledec.cz

VLAK Horní Ledeč (270 m)

BUS Ledeč nad Sázavou, Horní Ledeč (300 m)

AUTO-P 49.69681, 15.28229 (u hradu, omezená kapacita) nebo jinde ve městě

OKOLÍ Chřenovice (s. 392) – 4 km, Chlum (s. 26) – 12 km, Lipnice (s. 397) – 13 km, Zruč nad Sázavou (s. 93) – 14 km

Lipnice

GPS: 49.61408, 15.41319 • **Nadm. v.:** 600 m

Charakter objektu: hrad

Částečně dochovaný hrad na skalnatém hřebeni nad městečkem. Založen byl na počátku 14. stol., v letech 1370–76 se ocitl v držení panovníka. Ve druhé polovině 15. stol. proběhla rozsáhlá pozdně gotická přestavba, při níž bylo mj. vybudováno nové opevnění, od 30. let 16. stol. ji následovaly renesanční úpravy. Za třicetileté války obsadili hrad Švédové, po r. 1650 už byly využívány jen některé jeho části. Obydlen nicméně zůstal až do r. 1869, kdy vyhořel a rychle se proměnil ve zříceninu. Patří mezi Národní kulturní památky ČR. Na protějším návrší se nacházejí pozůstatky pravděpodobně pozdně gotické předsunuté bašty, tzv. Bílé věže.

PŘÍSTUP k hradu vedou značené cesty z různých směrů

VSTUP v návštěvních hodinách, info na www.hrad-lipnice.cz

VLAK Okrouhlice (8,5 km)

BUS Lipnice nad Sázavou, Lipnické nám. (300 m)

AUTO-P 49.61307, 15.41236 (náměstí), příp. 49.61028, 15.41563 (JV okraj městečka)

OKOLÍ Orlík – Humpolec (s. 398) – 8 km, Ledeč n. Sázavou (s. 396) – 13 km, Ronovec (s. 402) – 16 km, Chřenovice (s. 392) – 17 km

Orlík – Humpolec

GPS: 49.54475, 15.38264 ◦ **Nadm. v.:** 645 m

Charakter objektu: zřícenina hradu

Zřícenina hradu na kopci u Humpolce. Založen byl ve druhé polovině 14. stol., v písemných pramenech je prvně zmiňován r. 1399. Po r. 1496 byl rozšířen a opevněn, r. 1560 se prvně uvádí jako pustý, ale ještě r. 1708 měl podle písemných dokladů dobré zdi. Hradu dominuje čtverhranná, nakoso proti vstupu postavená věž s extrémně malými rozměry. Zbytky obytných budov pocházejí z přestavby v 16. stol. Zříceniny byly konzervovány v letech 1913–18 a záchranné práce zde probíhaly i v nedávné době. Vyhlídka na věži je v současné době zpřístupněna po zvenčí přistavěném schodišti, vybudovaném v r. 2014 (ocenění Stavba roku 2014 Kraje Vysočina).

PŘÍSTUP po žluté značce nebo naučné stezce

VSTUP v návštěvních hodinách, info na www.castrum.cz/hrad-orlik/

VLAK Plačkov (3 km)

BUS+MHD Humpolec, Rozkoš (900 m)

AUTO-P 49.54281, 15.38732 (v sezóně se rychle plní)

OKOLÍ Lipnice (s. 397) – 8 km, Želiv – Trčkův hrad (s. 403) – 12 km, Červená Řečice (s. 391) – 15 km, Ledec nad Sázavou (s. 396) – 18 km

Pacov

GPS: 49.47344, 15.00306 ◦ **Nadm. v.:** 575 m

Charakter objektu: hrad přestavěný na zámek

Zámek vzniklý přestavbami z kláštera a původního hradu na horním konci náměstí. Počátky hradu jsou mlhavé, zmiňován je snad už koncem 13. stol. Po úpravách v 15. stol. byl po r. 1669 přestavěn na klášter, v té době zaniklo opevnění hradu a dochovaná část budov byla z velké části zbořena při přestavbě kláštera r. 1740. Po jeho zrušení byl objekt přeměněn na zámek. Z hradu se dochovala pouze spodní část okrouhlé věže v zámeckém křídle. V r. 2011 byla dokončena rozsáhlá rekonstrukce. V bytě v prvním poschodí se r. 1864 narodil v rodině místního učitele básník Antonín Sova.

PŘÍSTUP ve městě

VSTUP na nádvoří volný, jinak v úředních hodinách MěÚ nebo v otevírací době muzea a knihovny, info na www.zamekpacov.cz

VLAK Pacov (2,2 km)

BUS Pacov, škola Za branou Starodvorská (200 m)

AUTO-P 49.47390, 15.00388 (přimo u zámku)

OKOLÍ Kámen (s. 393) – 6 km, Červená Řečice (s. 391) – 13 km

Polná

GPS: 49.48767, 15.71419 ◉ **Nadm. v.:** 480 m

Charakter objektu: přestavěný hrad

Hrad na ostrožně nad řekou a bažinami, později rybníky, ve městě na Jihlavsku, na historickém území Čech. Polná se připomíná už r. 1242, hrad však byl zřejmě založen až po r. 1320, jeho existence se poprvé uvádí r. 1356. Přestavován byl pozdně goticky kolem r. 1485 a renesančně po požáru r. 1584; v letech 1645–47 ho dvakrát dobyly švédské oddíly a následně byl přebudován barokně na konci 17. stol. a v polovině 18. stol. Po požáru r. 1794 už nebyl plně obnoven a r. 1844 byl zčásti zbořen. Zachované budovy prošly obnovou v letech 1922–26. Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Polné patří mezi Národní kulturní památky ČR.

PŘÍSTUP ve městě, kolem prochází modrá značka

VSTUP v návštěvních hodinách, info na www.muzeum-polna.cz, nádvoří bývá v denní dobu volně přístupné

VLAK Kamenná (5,5 km)

BUS Polná, kino (200 m)

AUTO-P 49.48703, 15.71563 (přímo u zámku)

OKOLÍ Ronov nad Sázavou (s. 401) – 10 km, Rokštejn – 17 km, Ronovec (s. 402) – 20 km

Ronov nad Sázavou

GPS: 49.56881, 15.78328 ◉ **Nadm. v.:** 485 m

Charakter objektu: zřícenina hradu

Zřícenina hradu na ostrožně nad Losenickým potokem, blízko Přibyslavi. Založen byl na počátku 14. stol. u cesty vedoucí údolím řeky Sázavy od Žďáru nad Sázavou k Německému (dnes Havlíčkovu) Brodu, nejstarší zpráva pochází z r. 1329. Ze tří stran ho chránil rybník, který napájel uměle vytvořený příkop. Za husitských válek byl hrad dobyt a poškozen r. 1424, i poté ale zůstal obyvatelný. R. 1538 se už uvádí jako pustý. Dochovaly se zbytky zdí, kterým dominují vysoká torza paláce a věže.

PŘÍSTUP z obce po silnici směrem na Pořežín, hned za Losenickým potokem vpravo cestou podél potoka do obory a po ní asi 800 m (dřívější červená značka už přes hrad neprochází)

VSTUP volný, přístup do obory k hradu je povolen

VLAK Ronov n. Sázavou (1,5 km)

BUS Přibyslav, Ronov nad Sázavou (800 m)

AUTO lze nechat v obci, např. 49.56982, 15.77056

OKOLÍ Polná (s. 400) – 10 km, Ronovec (s. 402) – 15 km

Ronovec

GPS: 49.65383, 15.61897 ◉ **Nadm. v.:** 470 m

Charakter objektu: zřícenina hradu

Zřícenina hradu na nevýrazné ostrožně nad Břevnickým potokem u Rozsochatce. Původně se nazýval Sommerburg (Letní hrad), podle nalezené keramiky byl vystavěn po polovině 13. stol., snad na základech staršího dřevěného hrádku. Ve 14. stol. často měnil majitele, jeho osudy v 15. stol. nejsou jasné; za husitských válek už patrně nebyl obýván a rychle chátral, r. 1544 je uváděn jako pustý. Devastaci hradu urychlili hledači pokladů v 18. a 19. stol., dnes jsou hradní zdi zakonzervované. Na místě se nachází pamětní deska Josefa Čapka, místního patriota a zakladatele muzea v Dolní Krupé.

PŘÍSTUP po žluté značce, pozor: při přístupu od severu bývá louka v údolí potoka Bělsko (Ve Žlabě) silně podmáčená a cesta špatně průchozí

VSTUP volný

VLAK Břevnice (2,7 km)

BUS Kojetín, lesní školka (2 km)

AUTO omezené možnosti, auto lze nechat u silnice poblíž místa, odkud vychází žlutá značka (49.65781, 15.63095)

OKOLÍ Ronov nad Sázavou (s. 401) – 15 km, Lipnice (s. 397) – 16 km, Polná (s. 400) – 20 km

Želiv – Trčkův hrad

GPS: 49.52964, 15.21311 ◉ **Nadm. v.:** 410 m

Charakter objektu: přestavěný hrad

Částečně dochovaný hrad v areálu kláštera v obci. Kolem r. 1144 zde byl založen klášter benediktinů, později premonstrátů, po poškození za husitských válek zůstal nějakou dobu opuštěný. Pozdně gotický hrad v jeho sousedství vznikl s využitím starších klášterních budov po r. 1468. Renesanční přestavba proběhla kolem r. 1559, od r. 1623 patřil opět církvi; barokně přestavěn byl v 17. stol. a opraven po požárech v 18. stol. a r. 1907. Klášter byl zrušen po r. 1948 a objekt využit jako psychiatrická léčebna (natáčel se zde film Dobří holubi se vracejí, 1988), po r. 1989 byl navrácen premonstrátům. Patří mezi Národní kulturní památky ČR.

PŘÍSTUP v obci, poblíž prochází červená značka

VSTUP v návštěvních hodinách, info na www.zeliv.eu; do areálu a k Trčkovu hradu bylo možné při poslední návštěvě volně přijít

VLAK Humpolec (11,5 km)

BUS Želiv, klášter (300 m)

AUTO-P 49.52919, 15.21422 (přimo u kláštera)

OKOLÍ Červená Řečice (s. 391) – 3 km, Orlík – Humpolec (s. 398) – 12 km, Pacov (s. 399) – 16 km

Žirovnice

GPS: 49.25158, 15.18375 **◉ Nadm. v.:** 565 m

Charakter objektu: hrad přestavěný na zámek

Hrad přestavěný na zámek ve městě nedaleko Počátek. Prvně se připomíná r. 1345, založen byl ve druhé polovině 13. stol. nebo pravděpodobněji počátkem 14. stol. Pozdně gotická přestavba se datuje do období 1485–94, v 70. a 80. letech 16. stol. došlo k prvním úpravám měnícím charakter objektu na zámek. V r. 1645 ho obsadili Švédové, podle svědectví Bohuslava Balbína byl r. 1679 zříceninou. Obnova se uskutečnila až po r. 1693, význam zámku ale poté upadal. R. 1910 ho získalo město, které zde zřídilo kanceláře a byty. Po požáru r. 1964 proběhla v letech 1974–92 rozsáhlá rekonstrukce do současné podoby.

PŘÍSTUP po červené značce ve městě

VSTUP na nádvoří volný, jinak příležitostně, bližší info na www.zirovnice.cz

VLAK Počátky–Žirovnice (3,5 km)

BUS Žirovnice, nám. (350 m)

AUTO-P 49.25270, 15.18361 (omezená kapacita) nebo jinde ve městě

OKOLÍ Kamenice nad Lipou (s. 394) – 10 km, Janštejn – 12 km, Božejov (s. 390) – 12 km, Vítkův Hrádek (s. 144) – 14 km, Štamberk – 15 km

Z níže uvedených knih jsem čerpal a lze v nich najít mnohem podrobnější a úplnější informace k jednotlivým objektům v průvodci i inspiraci na další cesty. Čtenáře s hlubším zájmem odkazují zejména na monumentální encyklopedii Tomáše Durdíka, která spolu s následnými Dodatky obsahuje podrobné informace o historii a stavebním vývoji téměř 700 hradů (včetně zaniklých) na území Čech.

Durdík T. (1999 a další vydání): Ilustrovaná encyklopedie českých hradů
Durdík T. (2002–2011): Ilustrovaná encyklopedie českých hradů: Dodatky I–IV

Fišera Z. (2004): Skalní hrady zemí Koruny české
kolektiv (1981–1989): Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku I–VII

Mušil F., Plaček M., Úlovec J. (2005): Zaniklé hrady, zámky a tvrze Čech, Moravy a Slezska po roce 1945

Peša V. (2002): České hrady. Severní, východní a střední Čechy, Českosaské Švýcarsko, Kladsko

Sedláček A. (1880–1927): Hrady, zámky a tvrze Království českého I–XV
Svoboda L. a kol. (1998–2005): Encyklopedie českých tvrzí I–III

Úlovec J. (2003, 2005): Ohrožené hrady, zámky a tvrze Čech I–II

Vlček P. (2001): Ilustrovaná encyklopedie českých zámků

Užitečným zdrojem informací jsou také mnohé webové portály, např. www.hrady.cz, www.stredovek.com, seznam našich hradů je i na Wikipedii a podrobné informace uvádějí stránky jednotlivých objektů, např. těch ve správě Národního památkového ústavu.

Katalog obsahující záznamy o více než 900 hradech a jejich pozůstatcích u nás lze nalézt na www.hrady-zriceniny.cz/hrady.htm.

Adršpach	338	Dolní Štěpanice viz Štěpanice	
Andělská Hora	208	Domažlice viz Chodský hrad	
Angerbach	150	Doubí	211
Angerbach viz Týřov		Doubravská Hora – Doubravka	243
Bečov nad Teplou	209	Drábské světničky	18
Bechyně	100	Dražice	19
Benešov nad Ploučnicí	236	Drštka – Losumberk, Ronšperk	157
Bezděz	292	Dřel	342
Bezdrůžice	151	Džbán	20
Bílina	237	Egerberk	244
Bischofstein viz Skály		Eisenberg viz Jezeří	
Blansko – Blankenstein	238	Falkenštejn	245
Blatná	101	Fogelhaus viz Fuglhaus	
Blatno	239	Frauenberg viz Hluboká nad Vltavou	
Bor	152	Fredevald – Pustý zámek	297
Borek viz Červený Hrádek u Jirkova		Freudenstein – Šlikův hrádek	212
Borotín	102	Frydlant	298
Boršengrýn	210	Frydštejn	299
Božejov	390	Frymburk	343
Boží dům viz Nové Hrady		Fuglhaus – Flughaus, Fogelhaus	106
Bradlec	293	Grabštejn	300
Brandýs nad Labem	10	Grünberg viz Zelená Hora	
Brandýs nad Orlicí	370	Gutštejn	158
Břecštejn – Bruštejn, Silberštejn	339	Hamrštejn	301
Březina – Salon	153	Hartenberk – Hřebeny	213
Březnice	11	Hartenštejn	214
Buben	154	Hasištejn	246
Budětice – Džbán	155	Hauenštejn viz Horní Hrad	
Budyně nad Ohří	240	Hazlov	215
Buštěhrad	12	Házmburk	247
Čap	294	Helfenburk u Bavorova	107
Čejchanov – Čejchanův hrádek	13	Helfenburk – Hrádek u Úštěku	248
Červená Hora	340	Himištejn – Nebeská skála	216
Červená Řečice	391	Hláska viz Zlenice	
Červený Hrádek u Jirkova – Borek	241	Hluboká nad Vltavou – Frauenberg	108
Červený Hrádek u Sedlčan	15	Hněvín – Most, Landeswarte	249
Červený Hrádek – Poděhusy	14	Horažďovice	159
Český Dub – Starý zámek	295	Horní Hrad – Hauenštejn	217
Český Krumlov	103	Horní Karlštejn viz Chřibský hrádek	
Český Šternberk	16	Horšovský Týn	160
Děčín	242	Hořovice – Starý zámek	21
Děvín	296	Houska	302
Dívčí Kámen – Maidštejn, Menštejn	104	Hrad u Hostíkovice – Milčany	303
Dobronice	105	Hrad v Královské oboře	22
Dobřany	341	Hradčany viz Pražský hrad	
Dobříš – Vargač	17	Hrádek nad Klabavou viz Klabava	
Dolní Bělá	156	Hrádek nad Zámstím viz Starý Stránov	

Hrádek u Krnska viz Starý Stránov		Kamýk nad Vltavou viz Vrškamýk		Kunětická Hora	372	Mníšek pod Brdy	55
Hrádek u Podmok viz Kozohlody		Karlík	33	Kunžvart	118	Most viz Hněvín	
Hrádek u Purkarce viz Karlshaus		Karlovy Vary – Zámecká věž	220	Kutná Hora – Vlašský Dvůr	48	Mšec – Kornhauz	56
Hrádek u Úštěku viz Helfenburk		Karlsberg viz Kašperk		Kvítkov	313	Mydlovar – Mydlovary, Kostomlaty	57
Hrádek v Kutné Hoře	23	Karlshaus – Hrádek u Purkarce	114	Kynžvart	221	Myšenec	122
Hrádek viz Kozí Hřbet		Karlštejn	34	Kyšperk – Supí hora	262	Myškův hrádek viz Starý Stránov	
Hrádek viz Oltářík		Kašperk – Karlsberg	162	Landeswarte viz Hněvín		Náchod	346
Hradiště viz Tábor		Klabava – Starý zámek	163	Landštejn	119	Najperk viz Neuberg	
Hradové Střimelice	24	Klamorna	35	Lanšperk	373	Návarov	318
Hrochův Hrádek	25	Klečkov viz Nový hrad		Lapis refugii viz Kolín		Nečtiny viz Preitenštejn	
Hrubá Skála	304	Klenová	164	Lazurová hora – Michalšperk	169	Nejdek	224
Hrubý Rohozec	305	Kokořín	36	Ledeč nad Sázavou	396	Netřeb – Nový Rýzmberk	173
Hřebený viz Hartenberk		Kokšín	165	Lemberk	314	Neuberg – Najperk, Podhradí	225
Hřidelík	306	Kolín – Lapis refugii	37	Levín u Úštěku	263	Nístějka	319
Humpolec viz Orlík		Koloděje	38	Libá – Liebenstein	222	Nižbor – Nižburk	58
Hus	109	Komorní Hrádek – Veselé	39	Liběhrad	49	Nová Bystřice	123
Cheb – Eger	218	Komošinský hrádek	166	Libštejn	170	Nové Hrady	124
Chlum	26	Konopiště	40	Líčkov	264	Nové Hrady – Boží dům	377
Chlum viz Kozlov		Kopec viz Prostibor		Liebenstein viz Libá		Nové Město nad Metují	347
Chodský hrad – Domažlice	161	Kornhauz viz Mšec		Lichnice – Lichtenburk	374	Nový Herštejn	174
Chomutov	250	Kost	345	Lipnice	397	Nový Hrad u Jimlína	269
Choustník	110	Kostelec nad Černými lesy	41	Lipý	315	Nový hrad u Kunratic	59
Choustníkovo Hradiště	344	Kostomlaty	257	Líšno	50	Nový hrad – Klečkov	348
Chřenovice	392	Kostomlaty viz Mydlovar		Litice	171	Nový Rýzmberk viz Netřeb	
Chřibský hrádek – Horní Karlštejn	251	Košťálov	258	Litice nad Orlicí	375	Nový Stránov	60
Chudý hrádek – Poustka	307	Košťalov u Semil	309	Litoměřice	265	Oheb	378
Chvatěruby	27	Košumberk	371	Litomyšl	376	Okoř	61
Chýnov	111	Kotek viz Maškovec		Litýš	266	Oltářík – Hrádek	270
Chyše	219	Kotnov viz Tábor		Loket	223	Opárno	271
Janův hrad viz Toužim		Kozí Hrádek	115	Lopata	172	Opočno	349
Jenčov – Jinčov	28	Kozí Hřbet – Hrádek	42	Losumberk viz Drštka		Orlík nad Vltavou	125
Jenštejn	29	Kozlov u Lomnice nad Popelkou	311	Loupežnický hrad viz Šaunštejn		Orlík – Humpolec	398
Jestřebí	308	Kozlov – Chlum	310	Louzek – Loužek	120	Osek – Rýzmburk	272
Jezeří – Eisenberg	252	Kozohlody – Hrádek u Podmok	395	Lysá nad Labem	51	Ostroh – Seeburg	226
Ježov	30	Kozlí	43	Maidštejn viz Dívčí Kámen		Ostromeč	62
Jiljov viz Milčany		Krakovec	44	Markl viz Pomezí		Ostrov nad Ohří	227
Jinčov viz Jenčov		Králov Dvůr	45	Maškovec – Kotek	121	Ostrý	273
Jindřichův Hradec	112	Krasíkov – Švamberk	167	Maštov	267	Ostrý viz Šarfenštejn	
Jívno	31	Krásný Buk – Schönbuch	259	Mělník	52	Osule – Vitějovice	126
Kácov – Starý hrad	32	Krašov	168	Menštejn viz Dívčí Kámen		Pacov	399
Kadaň	253	Krupka – Rosenberg	260	Michalovice – Putna	53	Pajrek	175
Kalich	254	Křečov	261	Michalšperk viz Lazurová hora		Pantheon viz Vranov	
Kámen	393	Křikava	116	Milčany – Vítkovec, Jiljov	316	Pardubice	379
Kamenice nad Lipou	394	Křivoklát	46	Milčany viz Hrad u Hostíkovic		Pařez	350
Kamenice – Zámecký vrch	255	Kuklov – Kuglvajt	117	Milešov	268	Pecka	351
Kamenná věž	113	Kumburk	312	Milštejn	317	Pěčín	352
Kamýk	256	Kuncberk	47	Mladá Boleslav	54	Perštejn	274

Petrohrad – Petršpurk	275	Roudnice nad Labem	277	Šaunštejn – Šauenštejn,		Vítkovec viz Milčany	
Pirkštejn – Pirkenštejn	63	Roupov	190	Loupežnický hrad	281	Vítkův Hrádek	144
Písek	127	Rožmberk	133	Šebín – Libušín	282	Vítkův Kámen – Vítkův Hrádek	145
Planá	176	Rožmberský hrad viz Soběslav		Šelmburk	139	Vizmburk	363
Poběžovice – Ronšperk	177	Rožmitál pod Třemšínem	68	Škvorec – Starý zámek	74	Vlašim	83
Poděbrady	64	Rychmburk	381	Šlikův hrádek viz Freudenstein		Vlašský Dvůr viz Kutná Hora	
Poděhusy viz Červený Hrádek		Rýzmburk	191	Štáf viz Zlonice		Vlčinec	364
Podhradí viz Neuberg		Rýzmburk	355	Štědrý hrádek	231	Vlčtejn – Vlčštejn, Vildštejn	201
Podmokly	178	Rýzmburk viz Osek		Štěpanice – Dolní Štěpanice	330	Volfštejn	202
Polná	400	Říčany	69	Šumburk	283	Vrabinec – Vrábník	287
Pomezí – Markl	128	Seeberg viz Ostroh		Švamberk viz Krasíkov		Vranov – Pantheon, Skála	334
Pořešín	129	Schönbuch viz Krásný Buk		Švihov	196	Vrchotovy Janovice	84
Potenštejn – Potštejn	179	Schreckenstein viz Střekov		Tábor – Kotnov, Hradiště	140	Vrškamýk – Kamýk nad Vltavou	85
Potštejn	353	Silberštejn viz Břecštejn		Tachov	197	Výrov	365
Poustka viz Chudý hrádek		Sion	70	Talmburk	75	Vysoký Chlumeč	86
Prácheň	180	Skála u Přeštic	192	Tetín	76	Vyšehrad	87
Pravda	276	Skála viz Vranov		Točnick	77	Winterberg viz Vimperk	
Pražský hrad – Hradčany	65	Skalka u Vlastislavi	278	Tolštejn	284	Zakšín viz Pustý zámek u Rače	
Preitenštejn – Nečtiny	181	Skalná – Vildštejn	228	Toužim – Janův hrad	232	Zámecká věž viz Karlovy Vary	
Prostiboř – Kopec	182	Skály – Bischofstein	356	Trčkův hrad viz Želiv		Zámecký vrch viz Kamenice	
Protivín	130	Skuhrov	357	Trhový Štěpánov	78	Zásadka	88
Průhonice	66	Sloup	325	Trosky	331	Zbiroh	203
Přiběnice	131	Smečno	71	Trutnov	360	Zbirohy – Zbiroh	335
Přiběničky	132	Soběslav – Rožmberský hrad	134	Třeboň	141	Zbořený Kostelec	89
Přimda	183	Sokolčí	135	Týnec nad Sázavou	79	Zbraslav	90
Pustohrad u Hořic	354	Stará Dubá	72	Týřov – Angerbach	80	Zelená Hora – Grünberg	204
Pustý hrádek u Kašperku	184	Staré Hradý	358	Ústěk	285	Zlenice – Hláska	91
Pustý zámek viz Fredevald		Starý Berštejn	326	Valdek	81	Zlonice – Štáf	92
Pustý zámek u Rače – Zakšín	320	Starý Falkenburk	327	Valdštejn	332	Zruč nad Sázavou	93
Pušperk	185	Starý Herštejn	193	Valeč	233	Zvíkov	146
Putna viz Michalovice		Starý Hrozňatov	229	Valečov	82	Zvířetice	94
Rabí	186	Starý Rybník	230	Vargač viz Dobříš		Žacléf	366
Rabštejn nad Střelou	187	Starý Stránov – Hrádek u Krnska	73	Varta	286	Žampach	385
Rabštejnec	380	Strádov	382	Vartenberk viz Stráž pod Ralskem		Žebrák	95
Radyně – Karlskrone	188	Stránov viz Nový Stránov		Velenice	333	Želiv – Trčkův hrad	403
Raimund viz Roimund		Strakonice	136	Velešín	142	Žerotín	288
Ralsko	321	Stráž nad Nežárkou	137	Velešov	361	Žirownice	404
Rataje nad Sázavou – horní hrad	67	Stráž pod Ralskem – Vartenberk	328	Velhartice	198	Žleby	96
Roimund – Raimund	322	Střekov – Schreckenstein	279	Veliš	362	Žumberk	386
Rokycany	189	Střela	138	Velký Bor	199		
Ronov nad Sázavou	401	Střmen – Střemen	359	Veselé viz Komorní Hrádek			
Ronov u Stvolínek	323	Supí hora viz Kyšperk		Věžka	200		
Ronovec	402	Sviňomazský hrádek	194	Vildštejn u Seče	384		
Ronšperk viz Drštka		Svojanov	383	Vildštejn viz Skalná			
Ronšperk viz Poběžovice		Svojkov	329	Vildštejn viz Vlčtejn			
Rosenberg viz Krupka		Sychrov	195	Vimperk – Winterberg	143		
Rotštejn	324	Šarfenštejn – Ostrý	280	Vitějovice viz Osule			

Petr Fabian

Hrady a zříceniny v Čechách

Fotografie autor

Mapy Seznam.cz, a.s.

Redakce Zuzana Pallová

Sazba a grafická úprava Matěj Barták

Vydal Pavel Jeřábek – Nakladatelství PLOT, Bělohorská 2, 169 00 Praha 6,
www.plotknihy.cz, jako svou 401. publikaci

Tisk Těšínské papírny, s.r.o.

Vydání první, Praha 2022

ISBN 978-80-7428-423-6